

Arş. Gör. Dr. Sinem YALNIZOĞLU ÇAKA¹
Uzman Hemşire Vedat ÇINAR²

1. YENİDOĞANIN TANIMI VE SINIFLANDIRILMASI

- Gestasyon Yaşına Göre Sınıflandırılması
- Intrauterin Büyüme Gelişme Eğrilerine Göre Sınıflandırılması
- Doğum Ağırlığına Göre Sınıflandırılması

2. DOĞUM ODASINDA YENİDOĞAN DEĞERLENDİRMESİ

- Yenidoğanın Yaşama Adaptasyon Süreci
- Yenidoğanın Fiziksel Değerlendirmesi
- Yenidoğanın Nöromotor Değerlendirmesi
- Yenidoğanın Duyusal Değerlendirmesi

3. YENİDOĞANIN HİJYENİK BAKIMI

- Yenidoğanın Göz / Burun/ Ağız/ Kulak ve Yüz Bakımı
- Yenidoğanın Alt Temizliği
- Yenidoğanın Göbek Bakımı
- Yenidoğanın Banyosu
- Yenidoğanın El, Ayak ve Tırnak Bakımı
- Yenidoğanın Giysi Hijyeninin Sağlanması

4. YENİDOĞAN TARAMA TESTLERİ

- Yenidoğan Metabolik ve Endokrin Hastalık Tarama Programı
- İşitme Taraması
- Görme Taraması
- Gelişimsel Kalça Displazisi

KAYNAKLAR

1. YENİDOĞANIN TANIMI VE SINIFLANDIRILMASI

Yenidoğan kavramı, yaşamının ilk 28 günü içerisinde olan bebekleri tanımlamaktadır. Yenidoğanlar oldukça pasif ve sakin görünse de dünyaya geldikten sonraki ilk günlerde fizyolojik, sosyal ve entellektüel açıdan birçok değişim yaşarlar ve bu değişimlere adapte olmaya çalışırlar. Yenidoğan derisi, ıslak ve güvenli intrauterin bir çevreden kuru postnatal dünyaya girerken önemli gelişimsel değişikliklere uğrar.

Yenidoğanın sınıflandırılmasında birçok farklı yöntem kullanılmakla birlikte, term (zamanında doğan) bebek 38-42. gebelik haftası, postterm (postmatür) bebek 42. gebelik haftasından sonra, preterm ise 38. haftadan erken (tamamlanmış 37 haftadan önce) doğan bebekler olarak tanımlanmaktadır.

Erken neonatal dönem doğumdan itibaren 0-7 gün (yaşamının ilk bir haftası), geç neonatal dönem ise 7-28 gün olarak bildirilmektedir. Bu dönem, yenidoğan için yüksek riskler barındıran kritik bir dönemdir.

¹Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Karasu Devlet Hastanesi Yoğun Bakım Ünitesi

KAYNAKÇA

- Adam R. Skin care of the diaper area. *Pediatr Dermatol*, 2008;25: 427– 433.
- Afsar FS. Skin care for preterm and term neonates. *Clin Exp Dermatol*, 2009;34: 855-858.
- Al-Shehri H. The use of alcohol versus dry care for the umbilical cord in newborns: A systematic review and meta-analysis of randomized and non-randomized Studies. *Cureus*, 2019;11(7): 1-14.
- Altıaylık Ozer P, Kabatas EU, Ertugrul GT, Kurtul BE, Kaygusuz U, Karataylı Ozgursoy S. Ocular Disorders in Turkish Children with Sensorineural Hearing Loss: A Cross-Sectional Study and Literature Review. *Semin Ophthalmol*. 2018;33(2):155-160.
- Altunhan H, Yılmaz FH. Yenidoğanın Değerlendirilmesi ve Yenidoğan Taramaları. *Türkiye Klinikleri Family Medicine-Special Topics*, 2018;9(1): 28-32.
- American Academy of Pediatrics; Section on Ophthalmology; American Association for Pediatric Ophthalmology And Strabismus; American Academy of Ophthalmology; American Association of Certified Orthoptists. Red reflex examination in neonates, infants, and children. *Pediatrics* 2008;122:1401- 4.
- Ar I, Gözen D. Effects of Underrunning Water Bathing and Immersion Tub Bathing on Vital Signs of Newborn Infants: A Comparative Analysis. *Advances in Neonatal Care*, 2018;18(6): E3-E12.
- Ashoor M, Abdulla N, Elgabaly EA, Aldlyami E, Alshryda S. Evidence based treatment for developmental dysplasia of the hip in children under 6 months of age. Systematic review and exploratory analysis. *The Surgeon* (in press) 2020.
- Association of Women’s Health, Obstetric and Neonatal Nurses (AWHONN) Neonatal skin care: Evidence-based clinical practice guideline. 3rd ed. Washington DC, 2013. p.1-27.
- Baerwald AR, Adams GP, Pierson RA. A new model for ovarian follicular development during the human menstrual cycle. *Fertil Steril*,2003;80: p.116–22.
- Bakar FT. Genişletilmiş yenidoğan taraması. *Türkiye Klinikleri Pediatri Dergisi*, 2012;21(4): 212-223.
- Ballard, J. L., Khoury, J. C., Wedig, K. L., Wang, L., Eilers-Walsman, B. L., & Lipp, R. New Ballard Score, expanded to include extremely premature infants. *The Journal of pediatrics* , 1991;119(3): 417-423.
- Banks CL, Nelson SM, Owen P. First and third trimester ultrasound in the prediction of birthweight discordance in dichorionic twins. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*, 2008;138:34-8.
- Beazley JM, Underhill RA. Fallacy of the fundal height. *BMJ*, 1970; 4: p.404–6.
- Beken S, Esra Ö, Kemaloğlu Y: Yenidoğanda işitmenin gelişimi ve işitme tarama testleri. *Bozok Tıp Dergisi*, 2014;4(3):57-62.
- Berne, S. A. The primitive reflexes: Treatment considerations in the infant. *Optom Vis Dev*, 2006; 7(3):139-145.
- Beşirik S, Şahiner NC. Sağlıklı yenidoğan yenidoğan döneminde bakım. İçinde Anne ve Çocuk Sağlığı. Aydın D, Dr. Aba YA (edt). 1. Baskı, İstanbul Medikal Yayıncılık, 2019. s. 323-343.
- Blume-Peytavi U, Cork MJ, Faergemann J, Szczapa J, Vanaclocha F, Gelmetti C. Bathing and cleansing in newborns from day 1 to first year of life: recommendations from

- a European round table meeting. *JEADV*, 2009;23: 751-9.
- Brogan J, Rapkin G. Implementing evidence-based neonatal skin care with parent-performed, delayed immersion baths. *Nursing for women's health*, 2017;21(6): 442-450.
- Browne JV. Chemosensory development in the fetus and newborn. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 2008;8(4):181-186.doi:10.1053/j.nainr.2008.10.009
- Bulas DI. Fetal imaging ultrasound and magnetic resonance imaging. In: Avery GB, Fletcher
- Can G ve İnce Z, Preterm doğanlar, intrauterin büyüme geriliği, makrozomi, çoğul gebelikler, içinde O. Neyzi, T. Ertuğrul (Ed.), *Pediyatri*, 4. Baskı, 1. Cilt, İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2010, s. 367-385.
- Cankuvvet Aykut N. Yenidoğan İditme Tarama Programı: Neden Önemli ve Nereyimiz?. *Turkish Journal Of Social Research/Turkiye Sosyal Arastirmalar Dergisi*, 2018;22: 85-98.
- Carlson BM. Fetal period and growth. *Human Embryology and Developmental Biology'de*. BM. 3. baskı. Philadelphia: Mosby, 2004;477-96.
- Castellanos JLL, Muñuzuri AP, Campillo CWR, López ES, Fernández IB, Redondo MDS, Gracia SR, Luna MS. Recommendations for the care of the umbilical cord in the newborn. *Anales de Pediatría (English Edition)*, 2019;90(6): 401-e1.
- Caughey AB, Nicholson JM, Washington AE. First- vs second-trimester ultrasound. the effect
- Chiou Y, Blume-Peytavi U. Stratum corneum maturation. A review of neonatal skin function. *Skin Pharmacology and Physiology* 2004;17: 57-66.
- Conk, Z., Başbakkal, Z., Yılmaz, H. B., & Bolışık, B. 8Edt.). *Pediyatri hemşireliği*. Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Cooke A, Bedwell C, Campbell M, McGowan L, Ersser SJ, Lavender T. Skin care for healthy babies at term: A systematic review of the evidence. *Midwifery*, 2018;56: 29-43.
- Cornel M, Rigter T, Weinreich S, Burgard P, Hoffmann GF, Lindner M, Vittozzi L. Newborn Screening in Europe; Expert opinion document. *Eur J Hum Genet*, 2014;22: 12-7.
- Çaka SY, Gözen D. Effects of swaddled and traditional tub bathing methods on crying and physiological responses of newborns. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 2018;23(1): e12202.
- Çavuşoğlu H Normal yenidoğan ve hemşirelik bakımı. İçinde: *Çocuk Sağlığı Hemşireliği*, Cilt 2, 10. Baskı, Ankara: Sistem Ofset Basımevi, 2013. s. 23-55.
- Çınar, D.N. ve Filiz, T.M. Neonatal thermoregulation. *Journal of Neonatal Nursing*, 2006; 11(2):69-74.
- Dağoğlu, T., & Görak, G. *Temel neonatoloji ve hemşirelik ilkeleri*. 2. bsk. İstanbul. Nobel Tıp Kitabevi; 2008.
- DeVall E, Rubarth LB, Schoening A. (2014). *Quality Improvement Project: Swaddle Bathing*, (Doctoral dissertation, Creighton University). <http://hdl.handle.net/10504/62591> Erişim tarihi: 24.01.2020.
- Düzıkaya DS, Yiğit E, Paksoy RY, Kurt ŞÖ *Bakım protokolleri*. İçinde *Yenidoğan Protokolleri*. Bozkurt G, Düzıkaya DS (edt), 1. Baskı, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 2016. s.1-69.

- El-Atawi K, Elhalik M. Neonatal skin care. *Pediatrics and Neonatal Nursing: Open Access*, 2016;2(2): 1-2.
- Eras Z, Atay G, Şakrucu ED, Bingöler EB, Dilmen U. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde gelişimsel destek. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 2013;47(13):97- 103. Doi: 10.5350/ SEMB20133470301
- Erçin S, Ovalı F. Yenidoğan Taramaları. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 2019;11(4): 193 – 199.
- Erçin S, Ovalı F. Yenidoğan Taramaları. *Klinik Tıp Pediatri*, 2019;11(:), 193 – 199.
- Erdeve Ö, Atasay B, Arsan S, Türmen T. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatış deneyiminin aile ve prematüre bebek üzerine etkileri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2008; 51: 104-9.
- Erdim L, İnal S. Yenidoğan Tarama Testlerinde Örnek Alınması Ve Gönderilmesinde Hemşirelerin Sorumlulukları/Taking Samples and Sending in Newborn Screening Tests and Responsibilities of Nurses. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2018;5(1): 102-106.
- Eroğlu, K. Yenidoğan fizyolojisi ve bakımı, L. Taşkın. *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*.8. Baskı. Ankara, Sistem Ofset Matbaacılık;2007.s.373-416.
- Ertürk C, Büyükdoğan H. Gelişimsel Kalça Displazisinde Etiyoloji ve Tanı (I). *İKSSTD* 2019;11(2):61-69.
- Fernández D, Antolín-Rodríguez R. Bathing a premature infant in the intensive care unit: A systematic review. *Journal of pediatric nursing*, 2018;42: 52-57.
- Futagi, Y., Toribe, Y., & Suzuki, Y. The Grasp Reflex and Moro Reflex in Infants: Hierarchy of Primitive Reflex Responses, Hindawi Publishing Corporation International Journal of Pediatrics,2012;1-11. file:///C:/Users/User/Desktop/Improvement_and_Neuroplasticity_after_Combi ed_Reh.pdf.
- Gelfer P, Kennedy KA. Developmental dysplasia of the hip. *Journal of pediatric health care*, 2008;22(5): 318-322.
- Genç GA, Başar F, Kayıkçı ME, Türkyılmaz D, Fırat Z, Duran Ö. Hacettepe Üniversitesi yenidoğan işitme taraması bulguları. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2005; 48:119- 124.
- Goddard, S. Reflexes, learning, and behavior:A window into a child’s mind. Eugene, OR: Fern Ridge Press, 2005.
- Görak G, Dağoğlu T, Yenidoğanın değerlendirilmesi, Temel Neonatoloji ve Hemşirelik ilkeleri, Yenilenmiş 2. baskı, Nobel Tıp Kitabevi, 2008.
- Gözen D. Yenidoğanda cilt bakım gereksinimlerinin karşılanması: Cilt bakım uygulama ilkeleri. İçinde İşlem Adımları ile Ebelikte Klinik Uygulamalar. Oran NT, Can HÖ, Şenol S. (edt), 1. Baskı, Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri, 2019. s. 557-566.
- Gözen D. Yenidoğanda verniks kazeozanın önemi ve banyo uygulaması. *Türkiye Klinikleri J Pediatr Nurs-Special Topics*, 2015;1(2): 11-16.
- Gras-Le Guen C, Caille A, Launay E, Boscher C, Godon N, Savagner C, Descombes E, Gremmo-Feger G, Pladys P, Saillant D, Legrand A, Caillon J, Barbarot S, Roze J, Giraudeau B. Dry care versus antiseptics for umbilical cord care: A Cluster Randomized Trial. *Pediatrics*, 2017;139(1): e20161857.
- Graven SN, Browne JV. Visual development in the human fetus, infant and young child. *Newborn and Infant Nursing Reviews*,2008;8(4):194 201.doi:10.1053/J.na-inr.2008. 10.011.

- Gupta AK, Skinner AR. Management of diaper dermatitis. *Int J Dermatol*, 43: 830-834.
- Harrison V. *The Newborn Baby*. (5th ed.) Capetown, South Africa: Juta & Company Ltd; 2008.p. 60-83.
- Hubermann, L., Boychuck, Z., Shevell, M., & Majnemer, A. Age at Referral of Children for Initial Diagnosis of Cerebral Palsy and Rehabilitation Current Practices. *Journal of child neurology*, 2015;31(3):364-9.
- İçke S, Genç RE. Topuk kanı örneği ile yapılan ulusal yenidoğan tarama testleri ve önemi. *The Journal of Pediatric Research*, 2017;4(4): 186-90.
- Joint Committee on Infant Hearing. Year 2007 position statement: principles and guidelines for early hearing detection and intervention programs. *Pediatrics*, 120(4), 898-921.
- Karabudak SS, Ergün S. Yenidoğan hastalıkları ve hemşirelik bakımı. İçinde: *Pediatric Hemşireliği*. Conk Z., Başbakkal Z., Yılmaz HB, Bolışık B. (edt). 1. Baskı, Ankara: Akademisyen Tıp Kitapevi, 2013. s. 289-352.
- Karasalihoğlu, S. Serebral palsili olgularımızın demografik, etyolojik ve klinik özellikleri, *Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı*, 2012;106p. <http://dspace.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1183/90.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kayiran SM, Önal S. Önemli bir tarama testi: Kırmızı Refle testi. *Journal of Dr. Behcet Uz Children's Hospital*, 2012;2(2): 51-54.
- Kayton A. Newborn screening: a literature review. *Neonatal network*, 2007;26(2): 85-95.
- Koby Bulut, H. Yenidoğan dönemi ve aile. S. Kuşoğlu, B.C. Demirbağ (Ed.). *Aile Temelli Sağlık Yaklaşımı*. 1. Baskı. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi;2015.s. 153-171.
- Kotlarsky P, Haber R, Bialik V, Eidelman M. Developmental dysplasia of the hip: What has changed in the last 20 years?. *World journal of orthopedics*, 2015;6(11): 886.
- Köse N, Ömeroğlu H, Dağlar B. Gelişimsel Kalça Displazisi Ulusal Erken Tanı ve Tedavi Programı, TC. Sağlık Bakanlığı-TOTBİD Çocuk Ortopedisi Şubesi Ortak Çalışması, 2013; http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/sb/cekus/docs/18-gelisimsel_Kalca_Displazisi.pdf
- Kuller JM. Update on newborn bathing. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 2014;14(4): 166-170.
- Kumhar, G.D. Dua T, Gupta P. Plantar response in infancy. *Eur J Paediatr Neurol*, 2002;6(6):321-325.
- Kurtoğlu S, Hatipoğlu N, Mazıcıoğlu MM, ve ark. Kayseri ili intrauterin büyüme standartları. Ed. Kurtoğlu S. *Yenidoğan Dönemi Endokrin Hastalıkları'nda*. 1. Baskı. İstanbul. Nobel Tıp Kitabevleri, 2011.s.636-44.
- Laptook A, Jackson GL. Cold stress and hypoglycemia in the late pre-term ("near term") infant: impact on nursery of admission. *Semin. Perinatal*. 2006;30: 24-27.
- Leão LL, Aguiar MJ. Newborn screening: what pediatricians should know. *J Pediatr (Rio J)*, 2008;84(4 Suppl): S80-90.
- Leroux, B.G., Branger, B., Gascoin, G., Rouger, V., Berlie, I., Montcho, Y., Ancel, P.Y., Rozé, J.C. & Flamant, C. "Neurological assessment of preterm infants for predicting neuromotor status at 2 years: results from the LIFT cohort". *BMJ Open*, 2013; 3 (2): e002431. doi:10.1136/bmjopen-2012-00243.

- Lockwood CJ, Weiner S. Assessment of fetal growth. *Clin Perinatol*,1986; 13:3-35 .
- Lubbe V, Kenener C. Neonatal brain newborn. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 2008;8(4):167-168. doi:10.1053/J.nainr.2008. 10.006
- Lubchenco LO, Hansman C, Boyd E. Intrauterine growth in length and head circumference as estimated from live births at gestational ages from 26 to 42 weeks. *Pediatrics*, 1966;37:403-8.
- Lund C. Bathing and beyond: current bathing controversies for newborn infants. *Advances in Neonatal Care*, 2016;16: S13-S20.
- Lund CH, Durand DJ. Skin and skin care. In Merenstein & Gardner's Handbook of neonatal intensive care. Gardner SL, Carter BS, Enzman-Hines M, et al. (Eds), 7th ed., St. Louis: Mosby, 2011. p. 482-501.
- MA, MacDonald M (eds). *Neonatology: Pathophysiology and management of the newborn*. 6th edition. Philadelphia: JB Lippincott; 2005, 155-185.
- Maternal and Women's Health Care* .10. Baskı. USA: Mosby Elsevier, 2012. p.553-572.
- Murugan, R. (2017). *Comprehensive Paediatric Nursing*. Laxmi Publications. 2nd edition, UNIVERSITY SCIENCE PRESS (An Imprint of Laxmi Publications Pvt. Ltd.)
- Ness JM, Davis MRD, Carey AW. Neonatal skin care: A concise review. *International Journal of Dermatology*, 2013;52: 14-22.
- Newborn Screening Ontario. (2018). *Newborn screening manual: a guide for newborn care providers*. https://newbornscreening.on.ca/sites/default/files/cho0099_newborn_screening_manual_2018_-_web.pdf
- Neyzi, O., Günöz, H., Furman, A., Bundak, R., Gökçay, G., & Darendeliler, F. Türk çocuklarında vücut ağırlığı, boy uzunluğu, baş çevresi ve vücut kitle indeksi referans değerleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*,2008;51(1): 1-1.
- Nguyen TH, Larsen T, Engholm G, Moller H. Evaluation of ultrasoundestimated date of delivery in 17,450 spontaneous singleton births: do we need to modify Naegele's rule? *Ultrasound Obstet Gynecol*,1999;14:p.23-8.
- Nikolaou GDP, Soar J, Truhlář A, Wyllie J, Monsieurs KG, Nolan JP, ... & Perkins GD. Avrupa Resüsitasyon Konseyi 2015 Resüsitasyon Rehberi Geniş Özet. (<http://www.resusitasyon.org/tr/kurslar/kilavuzlar-resusitasyon-rehberi/69-avrupa-resusitasyon-konseyi-2015-resusitasyon-rehberi-genis-ozet.html>) (Erişim Tarihi: 3 Ağustos 2020).
- Okumuş H, Mete S, Yenal K, Aluş Tokat M, Serçekuş Figen P Anne babalar için doğuma hazırlık sağlık profesyoneller için rehber. Okumuş H, Mete S edt, 1. Baskı, Deomed Medikal Yayıncılık, 2009. s.155-174.
- on pregnancy dating and perinatal outcomes. *Am J Obstet Gynecol*,2008.198.p.703-5.
- Ovalı F. Fetüs ve yenidoğanda işitme: Temel kavramlar ve perspektifler. *Türkiye Klinikleri J Pediatr*, 2005;14(3):138-49.
- Öntürk ZK, Gözen D. The Effects of Dressing up Preterm Infants After Tub Bathing on Moisture Loss: A Randomized Controlled Trial. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 2020;10(1): 1-9.
- Örün E. Giysiler ve çocuk sağlığı: Ne giysin? Nasıl yıkansın?. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2015;58(1): 43-49.
- Özek A, Akman İ. Yenidoğanın cilt bakımı. Dağoğlu T (ed). *Neonatoloji*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd; 2000: 145-53.

- Özmert, E. N. Erken Çocukluk Gelişiminin Desteklenmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2008;179-195.
- Perlman JM, Wyllie J, Kattwinkel J, et al. Neonatal Resuscitation: International Consensus on Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care Science With Treatment Recommendations. *Circulation*, 2015;132:S204-41.
- Pınar H. Postmortem findings in term neonates. *Semin Neonatol*, 2004;9(4):289-302. doi:10.1016/j.siny.2003.11.003.
- Quattrin R, Iacobucci K, De Tina AL, Gallina L, Pittini C, Brusaferrero S. 70% alcohol versus dry cord care in the umbilical cord care: a case-control study in Italy. *Medicine*, 2016;95(14): 1-5.
- Rennie JM, Examination of the newborn. In: Rennie JM eds, *Robertson's Textbook of Neonatology*. Fourth edition, China: Elsevier Limited, 2005.p. 247-267.
- Samancı N. Yenidoğanın genel bakım prensipleri. İçinde: *Neonatoloji*. Dağoğlu T, Ovalı F (edt). 1. Baskı, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi, 2007. s. 163-165.
- Samancı, N. Yenidoğanda Isı Kontrolü. Dağoğlu, T., Ovalı, F. (Ed.), *Neonatoloji*. 2. Baskım. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri; 2007.s. 174-177.
- Sarkar R, Basu S, Agrawal RK, Gupta P. Skin care for the newborn. *Indian Pediatr*, 2010; 47: 593-598.
- Savaşer S, Yıldız S, Gözen D, Balcı S, Mutlu B, Çağlar S (Edt). *Hijyenik uygulamalar. İçinde Hemşireler İçin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Öğrenim Rehberi*, Şavaşer S, Yıldız S. (Edt). 1. Baskı, İstanbul Tıp Kitapevi, 2009. s. 137-145.
- Scheinfeld N. (2005). Diaper dermatitis: a review and brief survey of eruptions of the diaper area. *Am J Clin Dermatol*, 2004;6: 273-281.
- Sohn, M., Ahn, L., Lee, S. "Assessment of Primitive Reflexes in Newborns". *Journal of Clinical Medicine Research*, 2011;3(6):285-290. doi:10.4021/jocmr706w.
- Stamatas GN, Nikolovski J, Mack MC, Kollias N. Infant skin physiology and development during the first years of life: a review of recent findings based on in vivo studies. *International journal of cosmetic science*, 2011;33(1): 17-24.
- Stevenson, J., Kreppner, J., Pimperton, H., Worsfold, S., & Kennedy, C. (2015). Emotional and behavioural difficulties in children and adolescents with hearing impairment: A systematic review and meta-analysis. *European child & adolescent psychiatry*, 2007;24(5): 477-496.
- Stewart D, Benitz W. Umbilical cord care in the newborn infant. *Pediatrics*, 2016;138(3): e20162149 (1-7).
- Suzan ÖK, Çınar N. Yenidoğan cildi ve verniks kazeozanın bebeğe faydaları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2018;34(3): 141-147.
- Şahiner NC, Açıkgöz A, Bal MD (Çeviri editörü) *Anne ve çocuk hemşireliği klinik uygulama becerileri kitabı dördüncü basımdan çeviri*. 1. Baskı Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2014. s. 46-54.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Çocuk ve Ergen Sağlığı Dairesi Başkanlığı. Yenidoğan İditme Taraması Programı (Erişim Tarihi: 22.07.2020) <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-tp-liste/yenido%C4%9Fan-i%CC%87%C5%9Fitme-taramas%C4%B1-program%C4%B1.html>
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Çocuk ve Ergen Sağlığı Dairesi Başkanlığı. (2017). *Temel Yenidoğan Bakımı*. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk_ergen_db/dokumanlar/yayinlar/Kitaplar/1.2_revizyon_19.11.2019_

- Temel_Yenidogan_Bakimi_Kitabi_1.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Yenidoğanın Görme Taraması (Erişim Tarihi: 25.07.2020) <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-tp-liste/yenido%C4%9Fan-g%C3%B6rme-taramas%C4%B1.html>
- T.C. Sağlık Bakanlığı Yenidoğan Tarama Programı <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-tp-liste/geli%C5%9Fimsel-kal%C3%A7a-displazisi-gkd-tarama-program%C4%B1.html>
- Tappero, E. P., & Honeyfield, M. E. (2016). Physical assessment of the newborn: a comprehensive approach to the art of physical examination. 5th edition, Springer Publishing Company.
- Taşkın L. (2007). Normal yenidoğanın fizyolojisi ve bakımı. İçinde Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık, s. 373-416
- Toth B, Becker A, Seelbach-Göbel A. Oxygen saturation in healthy newborn infants immediately after birth measured by pulse. Archive of Gynecology Obstetric, 2002; 26:105-110.
- Türk Neontoloji Derneği Doğum Salonu Yönetimi Rehberi. 2016.http://www.neonatology.org.tr/wpcontent/uploads/2016/12/dogum_odasi_yonetimi.pdf
- Türk Toraks Derneği kistik fibrozis tanı ve tedavi rehberi: Türk Toraks Dergisi, 2011;12(2):8-12, 27-30. <http://toraks.org.tr/uploadFiles/book/fi-le/227201115270-TDDKistik-fibroz.pdf> (01.05.2017).
- Uruç F, Verit A. Konjenital adrenal hiperplazi ve erkek infertilitesi. Androloji Bülteni, 2014; 16(58): 182-185.
- Uzuner YY. Dokunmanın Önemi. Hemşirelik Forumu, 1998; 1(6): 245-255.
- Visscher M, Narendran V. Neonatal infant skin: Development, structure and function. NAINR, 2014;14(4): 135-141.
- Visscher MO, Adam R, Brink S, Odio M. Newborn infant skin: physiology, development, and care. Clinics in dermatology, 2015;33(3): 271-280.
- Washington State Department of Health DOH (2019). Health Care Provider Manual Newborn Screening Program <https://www.doh.wa.gov/Portals/1/Documents/5220/ProviderManual.pdf>
- World Health Organization. (2015). Pregnancy, childbirth, postpartum and newborn care: A guide for essential practice. 3rd ed. Geneva: WHO. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/249580/9789241549356-eng.pdf?sequence=1> (Erişim Tarihi: 16 Ocak 2020).
- World Health Organization. (2016). Childhood hearing loss: strategies for prevention and care. (Erişim Tarihi: 22.07.2020) https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/204632/9789241510325_eng.pdf
- Wright N, Wales J, Carney S, Gibson A. A practical approach to auxology in the term and preterm infant. Why strive for accurate measurements? Int Growth Monit,2003;13:2-6.
- Wyckoff MH, Aziz K, Escobedo MB, et al. Neonatal Resuscitation: American Heart Association Guidelines Update for Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care. Circulation,2015; 132: S543-S560.
- Yarar, C.Serebral Palsinin Erken Tanısında İlkel Refleksler ve Postural Reaksiyonlar. Os-mangazi Tıp Dergisi,2016;38 (1): 71-76.
- Zengin H, Tiryaki Ö, Çınar N. Yenidoğanın ilk 24 saatte değerlendirilmesi ve bakımı.

- İçinde Sağlık Bilimlerinde Multidisipliner Araştırmalar. Dinç A (edt). 1. Baskı, Efe Akademi Yayınevi, 2020. s. 173-203.
- Zupan J, Garner P, Omari AA. Topical umbilical cord care at birth. Cochrane Database of Systematic Reviews, 2004;(3): CD001057.